

FÖRTECKNING PÅ DE EPHEMERIDER SOM
HITTILLS BLIFVIT FUNNA PÅ SKAN-
DINAVISKA HALFÖN

AF

H. D. J. WALLENGREN.

Såsom Neuroptera i allmänhet hafva af Skandinaviens entomologer blifvit förbisedda, så har det äfven och kanske i högsta grad varit fallet särskildt med familjen *Ephemeridæ*. De enda upplysningar vi hafva erhållit om de arter af denna familj, som vår halfö fostrar, innehållas dels i LINNÉS *Fauna Svecica*, dels i ZETTERSTEDTS *Insecta Lapponica* och dels i STRÖMS afhandling uti *Nye Samling af det Kongl. Danske Videnskabers Selskabs Skrifter* 2 Del. 1783. Det har derfor synts oss icke böra sakna intresse att här meddela, hvad vi utöfver nämnda uppgifter hafva oss bekant om dessa insekters utbredning inom vår halfö. Våra uppgifter stödjå sig dels på våra egna iakttagelser i Skåne och Blekinge, dels på meddelade exemplar från Norge af SIEBKE i lifstiden och senast af SCHÖVEN, hvilken senare haft godheten att tid efter annan sända oss de insamlingar af Neuroptera, som han gjort under sina entomologiska resor. Men derjämte sammandraga vi här nedan äfven de uppgifter, som finnas uti ZETTERSTEDTS och STRÖMS ofvan nämnda arbeten. Likaledes hafva Herrar Lektor SPÅNGBERG och Apotekare HAMNSTRÖM haft godheten sända ett och annat exemplar.

LINNÉ beskref 1761 i sin *Fauna Svecica* 9 hithörande arter, af hvilka likväl tvänne (*E. bioculata* och *fusca*) sammanfålla, så att det af honom från halfön kända artantalet endast är 8. En

af dessa arter är likväl ännu alldeles okänd (*E. culiciformis*) och en annan (*E. vespertina*) är oviss. Af hans arter känna vi sålunda med säkerhet endast följande 6: *E. vulgata*, *bioculata*, *horaria*, *diptera*, *nigra* och *mutica*.

STRÖM beskref 1783 från det nordanfjäldska Norge följande 4 arter: *E. leucophthalma*, *caudata*, *bioculata* och *ciliata*, af hvilka *E. bioculata* är den liknämninga LINNÉS art och *E. ciliata* är den samma som nyss nämde författares *E. mutica*, men de återstående tvänne voro nya för halföns fauna, ehuru de redan förut erhållit andra artnamn och af ZETTERSTEDT ej blifvit uppräknade bland de för honom såsom skandinaviska kända.

ZETTERSTEDT uppräknar eller beskriver 1839 i *Ins. Lapp.* 14 arter såsom skandinaviska, nämligen: *E. vulgata*, *marginata*, *hyalinata*, *halterata*, *vespertina*, *brevicauda*, *venosa*, *vitreata*, *bioculata*, *culiciformis*, *fuscata*, *horaria*, *nigra* och *diptera*. Af dessa äro likväl, såsom redan nämnts, de Linneanska namnen *E. bioculata* och *fuscata* synonymer, men äfven de båda Zetterstedtska arterna *E. hyalinata* och *halterata* sammanfalla med hvarandra, hvaraf följer att endast 12 af de 14 uppräknade arterna återstå såsom själfständiga. Härvid är likväl derjämte att märka, att ZETTERSTEDTS *E. culiciformis* är lika apokryfisk som den liknämninga Linneanska arten. Utan tillgång till originalexemplar är det nämligen omöjligt att afgöra, hvad ZETTERSTEDT åsyftat med sin art. Således känna vi af hans arter ej mer än 11, hvaraf de 5 voro nya för faunan. Då nu härtill läggas de 2 af STRÖM beskrifna arterna, hvilka liksom STRÖMS arbeten voro okända för ZETTERSTEDT, utgör det från halfön kända artantalet 13. Nedan stående förteckning lägger till detta antal 8, så att vi från vår halfö känna nu med säkerhet 21 arter, utom de ofvan nämnda ovissa.

Ehuru detta antal ganska säkert kommer betydligt att ökas, när familjens arter blott hunnit att tillvinna sig större uppmärksamhet från våra Entomologers sida, är redan nu en jämförelse med hvad vi om samma familj känna från andra länder ej alldeles utan intresse. England, som i detta afseende ostridigt är det noggrannast undersökta land i Europa, eger 37 hithörande arter. Schweiz kommer närmast derefter med 30, norra och mellersta Tyskland med 25, Frankrike med 22, Ärkehertigdömet Österrike

med 17 och Spanien med 16 arter. Från östra Europa är så litet om familjen känt, att ingen jämförelse dermed kan ske.

I alla nyss uppräknade länder förekomma följande 7 af våra arter: *Ephemera vulgata*, *Leptophlebia cincta*, *Cenis brevicauda*, *Cloeon dipterum* och *russulum*, *Heptagenia sulphurea* och *venosa*, hvaremot följande 6 saknas i Österrike och äro blott anmärkta i England, Schweiz, Tyskland, Frankrike och Spanien, nämligen: *Ephemera danica*, *Leptophlebia marginata*, *Cenis horaria*, *Centroptilum luteolum*, *Baetis bioculatus* och *muticus*. I England och Spanien saknas åter *Ephemera glaucops* och *Heptagenia fluminum*, hvilka likväl uppgifvas såsom tillhörande Schweiz, Tysklands och Österrikes faunor. I England, Schweiz och Frankrike förekommer *Ephemera lineata*, hvaremot *Heptagenia colorata* tillhör England, Schweiz och Österrike. Gemensamt med vår halfö har vidare England ensamt *Baetis phaeops* och *niger*, samt England och Schweiz *Leptophlebia fusca*.

Således eger vår halfö gemensamt med England 18, med Schweiz 18, med Tyskland 15, med Frankrike 14, med Österrike 10 och med Spanien 12 arter.

Utom Europa förekomma af våra arter *Leptophlebia marginata* och *Baetis bioculatus* äfven i norra Amerika, *Cloeon russulum* i norra China samt *Cloeon dipterum* i Egypten.

Baetis vitrata och *Heptagenia borealis* synas uteslutande tillhöra den högre nordnorden af vår halfö. Åtminstone hafva de hittills icke blifvit anmärkta annorstädes än i Norska Finmarken.

EPHEMERA (LIN.)

E. vulgata L. (*E. communis* RETZ) förekommer under Maj och Juni i hela Sverige, åtminstone ända in i södra Lappmarken. Inom Norge är den anmärkt vid Grundset i Österdalen och i Krydsherred (SIEBKE).

E. lineata EATON (*E. danica* PICT.). Under Juni och Juli månader funnen vid Ifösjön och Ringsjön i Skåne.

E. danica MÜLL. (*E. hispanica* RAMB.). Skall enligt PICTET och EATON förekomma i Lappland. Från Skandinavien ej sedd af FÖRF.

E. glaucops PICT. Under Juli månad vid Ringsjön i Skåne.

LEPTOPHLEBIA WESTW. EATON.

L. marginata L. ZETT. under Maj—Juli tämligen allmän från Skåne, åtminstone in i södra Lappmarken.

L. cincta RETZ (*E. albipennis* FABR., *E. hyalinata* och *halterata* ZETT.) förekommer genom hela Sverige, samt inom Norge i Finnmarken (ZETT.), vid Elvenæs i Sydvaranger och vid Jerkin (SCHÖYEN).

L. fusca CURT. (*E. vespertina* ZETT. *Potamanthus brunneus* PICT.). Under Juni—Augusti i Skåne (FÖRF.) samt i Småland och Lappland (ZETT.).

Obs. Till detta slägte torde äfven höra *E. vespertina* LIN., hvilken skall enligt LINNÉS uppgift talrikt förekomma vid »fluvium Sätthælla» i Småland, men ännu är okänd. Troligen är den subimago till någon redan känd art och sannolikt till närmast föregående.

CÆNIS STEPH. EATON.

C. brevicauda FABR. ZETT. (*C. grisea* PICT., *E. macrura* STEPH.) vid Ifösjö i Skåne, samt enligt ZETTERSTEDT i Westergötland, på Öland och i Torneå Lappmark.

C. horaria L. (*C. dimidiata* STEPH. EATON). Skåne vid Ringsjön sparsamt.

CLOEON LEACH.

C. dipterum L. EATON. Vid Ifö och Lebra sjöar i Skåne samt Byasjö i Blekinge under Juni—Augusti. Inom Norge vid Bodö (SCHÖYEN).

C. russulum MÜLL. (*E. pumila* RAMB.) vid Ifösjö nära Knuthuset i vestra Ljungby socken i Skåne under Juli månad.

CENTROPTILUM EATON.

C. luteolum MÜLL. EATON (*E. caudata* STRÖM) vid Byasjö i Blekinge; inom Norge nordanfjelds (STRÖM) och vid Alten (EATON).

BAETIS LEACH.

B. bioculatus L. STRÖM. ZETT. EATON (*E. fuscata* L.) under sommarmånaderna i hela Sverige, åtminstone upp i södra Lappmarken. Inom Norge i Drivdalen och Sydvaranger (SCHÖYEN), men för öfrigt äfven i Norge den allmännaste arten enligt STRÖM.

B. phæops EATON (*C. verna* PICT.) vid Hammerfest och Alten i Norge enligt EATON.

B. muticus L. (*E. striata* L., *B. pumila* EATON., *E. ciliata* STRÖM) Amunds å vid Årup i Skåne under Juni—Juli. I Norge enligt STRÖM.

B. niger L. EATON. Funnen i Skåne vid samma tid och på samma ställe som föregående art.

B. vitreatus ZETT. Enligt ZETTERSTEDT vid Bossekop i Finmarken under Augusti månad. SCHÖYEN har sändt ett exemplar från Sydvaranger, som otvifvelaktigt tillhör denna art, hvilken ej kan identifieras med någon annan beskrifven Baetis-art. EATON har sammanfört ZETTERSTEDTS art med *Leptophlebia cincta*, dit den alls icke kan höra.

Obs. Till detta slägte hörer sannolikt äfven LINNÉS *E. culiciformis*, men vi hafva ännu ej sett någon art, som kan identifieras med LINNÉS beskrifning. Samma är förhållandet med den beskrifning ZETTERSTEDT gifver å sin liknänniga art, ehuru han säger, att hans art skall vara tämligen allmän.

HEPTAGENIA WALSH. EATON.

H. semicolorata CURT. vid Sydvaranger i Norge af SCHÖYEN.

H. borealis EATON emellan Kautokeino och »Karasvando» (= Karesuando?) i Finmarken enligt EATON.

H. sulphurea MÜLL. (*H. elegans* EATON., *E. leucophthalma* STRÖM) vid Ifösjö i Skåne under Juli, samt vid Aaset och Grundset i Norge (SIEBKE); äfven nordanfjelds enligt STRÖM.

H. fluminum PICT. vid Carlshamn i Blekinge. Inom Norge vid Fokstuen och Kongsvold (SCHÖYEN).

H. venosa FABR. ZETT. EATON vid Ifösjö och Ringsjön i Skåne, samt enligt ZETTERSTEDT ända in i Lappland och Finmarken; dessutom inom Norge funnen vid Aaset, i Österdalen vid Aastaelv (SIEBKE) samt vidare vid Hönefos och Næs.

B. phaeops EATON (C. verna PICT.) vid Hammarst och

B. muticus L. (E. verna L., E. verna EATON, E. verna STROM) Aunands i vid Årup i Skåne under Juli—Juli. I Norge enligt STROM.

B. niger L. EATON. Funnen i Skåne vid samma ställe och på samma ställe som föregående art.

B. vitreatus ZETT. Enligt ZETTERSTEDT vid Bøseköp i Finmarken under Augusti månad. SCHÖYER har såväl ett exemplar från Spitsbergen, som oöfverräknligt tillhör denna art, hvilken ej kan identifieras med någon annan beskriven Barts-art. EATON har sammansluttat ZETTERSTEDTS art med *Lepidoptera* och den den alla icke kan höra.

Om till dess slagte hörer sannolikt även *Larva* E. *emphorata*, men vi hafva ännu ej sett någon art, som kan identifieras med *Larva* beskrifning. Samma art förhållandet med den beskrifning ZETTERSTEDT givet i sin förnämnda art, ehuru han säger, att hans art skall vara tämligen sällna.

HEPTAGENIA WALSH EATON

H. semicolorata CURT. vid Spitsbergen i Norge af SCHÖYER.

H. borealis EATON emellan Kautokeino och Karasvanden (= Kautokeino?) i Finmarken enligt EATON.

H. sulphurea MÜLL. (H. nigra EATON, E. hirsutissima STROM) vid Ifösjö i Skåne under Juli, samt vid Aaset och Grundset i Norge (SIEBKE); även nordanför enligt STROM.